

فضیلت شب قدر و اعمال آن

اشاره

قال رسول الله ﷺ: «وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ»: «از گناهان خود به سوی خدا توبه شب بیست و سوم بنا بر سیره اهل بیت علیهم السلام و روایاتی که در این زمینه وجود دارد، به احتمال قریب به یقین، شب قدر است؛ چون اعمال این شب از بقیه شبها بیشتر است. سیره پیامبر ﷺ، امامان علیهم السلام و حضرت زهرا علیها السلام این بود که در این شب، هم خود و هم اهل خانه را برای بیدار ماندن و احیاء و مراسم شب قدر آماده می کردند. امام صادق علیه السلام در شب بیست و سوم در بستر بیماری بود؛ ولی به غلامانش فرمود: «مرا به مسجد ببرید» و با حالت مرضی آن شب در مسجد برنامه احیاء را برگزار کرد.^۲

سفارش به خواندن سوره عنكبوت

امام صادق علیه السلام بسیار به خواندن سوره عنكبوت و روم سفارش کرده و فرموده است: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْعَنْكَبُوتِ وَالرُّومِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَيْلَةَ ثَلَاثَةِ وَعِشْرِينَ فَهُوَ وَاللَّهِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَا أَسْتَشْنِي فِيهِ أَبَدًا وَلَا أَخَافُ أَنْ يَكْتُبَ اللَّهُ عَلَيَّ فِي يَمِينِي إِثْمًا وَإِنَّ لَهُاتَيْنِ السُّورَتَيْنِ

۱. شیخ صدوق؛ الأمالی؛ ص ۹۴.

۲. شیخ طوسی؛ الأمالی؛ ص ۶۷۶.

مِنْ اللَّهِ مَكَانًا»^۱ «هر که سوره عنكبوت و روم را در شب بیست و سوم رمضان تلاوت کند، به خدا سوگند که او اهل بهشت است و هرگز کسی را از این سخن استثنا نمی‌کنم و ترس آن ندارم که خداوند بر سوگند من گناهی بنویسد و به راستی، این دو سوره در نظر خدا جایگاهی بلند دارند». این تعبیر محکم را کسی غیر امام نمی‌تواند بیان کند. فقط در این مورد است که امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام قسم خورده و می‌فرماید: که ترس آن را ندارم که خداوند بر سوگندم، گناهی بنویسد؛ چون این دو سوره پیش خدا مکان و منزلت بسیار مهمی دارند.

توبه، بهترین عمل در ماه رمضان

بهترین اعمال در شب‌های قدر، توبه و استغفار خالص از اعمال گذشته است. از جمله سفارهای پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ درباره ماه مبارک رمضان، توبه و بازگشت به سوی خداست: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَكُفُّوهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ»^۲. جان‌های شما در گرو اعمال شماست. چه بسا اعمال ناشایست، جان‌ها را سنگین کرده؛ قلب انسان را سیاه و برای انسان حجاب و ظلمت و تاریکی ایجاد کرده است. استغفار و توبه، پاک‌کننده زشتی‌ها و بدی‌هاست. فرض کنید کسی که در بیابانی همه توشه‌اش را گم کرده باشد، وقتی صدای قافله‌ای را می‌شنود و امیدوار می‌شود که نجات می‌یابد، چقدر از شنیدن این صدا خوشحال می‌شود؟ خدا از توبه کردن بنده‌اش بیشتر از این خوشحال می‌شود. رسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خدا فرمود: «اللَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ...»^۳؛ خدای متعال از توبه کردن بنده‌اش بیشتر خوشنود خواهد شد تا کسی که در میان بیابان، زاد و توشه‌اش را گم کرده و تنها مانده، آماده مردن و جان دادن شده و در ناامیدی کامل قرار گرفته، ناگهان صدای قافله‌ای که نجات‌دهنده است، به گوشش برسد.

توسل به اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام، رمز اجابت دعا

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: مانع رسیدن به کمالات و مقاصد، خود ما هستیم؛ و گر نه خدای

۱. شیخ صدوق؛ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال؛ ص ۱۰۹.

۲. شیخ صدوق؛ الأمالی؛ ص ۹۴.

۳. سید بن طاووس؛ الطوائف فی معرفة مذاهب الطوائف؛ ج ۲، ص ۳۲۴.

متعال لطف و عنایتش دائم است: «یا دَائِمَ الْفَضْلِ عَلَی الْبَرِیَّةِ».^۱ خزائن خدا «کن فیکون» است و هر چه اراده کند، خواهد بود. نقص و کمبودی در خدایی متعال نیست. خداوند روزی دهنده و بخشنده است. دوست دارد بنده او را صدا بزند و با او مناجات کند.

در روایتی آمده است: «یا اللَّهُ یا اللَّهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ قَبْلَ لَهْ لَبَّيْكَ مَا حَاجْتُكَ».^۲ اگر کسی ده مرتبه «یا الله» بگوید، جواب می‌آید: لبیک بنده من، چه می‌خواهی؟ هر چه می‌خواهی، بخواه که من می‌دهم. در روایت دیگری آمده است یکی از رمزهای اجابت دعا، واسطه قرار دادن پیامبر ﷺ و اهل بیت آن حضرت است. در شب احیاء، هم قرآن را واسطه قرار می‌دهیم و هم خدا را به خودش قسم می‌دهیم که از این قسم بالاتر در عالم نیست. اهل بیت ﷺ به ما یاد داده‌اند وقتی مهمانی بر شما وارد شد، ولو کافر هم باشد، به او اکرام کنید. قطعاً آنها به آنچه به ما امر می‌کنند، عمل می‌کنند. ما هم در خانه خدا مهمان می‌شویم. در میان کسانی که برای دعاء و احیاء می‌روند، علمای ربانی، بچه‌های معصوم و بی‌گناه، بچه‌های نابالغی که دل‌هایشان پاک و صاف است، مادرهای دل‌شکسته، خانواده‌های جانباز و شهدا هم هستند، خدای متعال همه را مورد الطاف خود قرار می‌دهد، مسلماً در دعای دسته‌جمعی احیاء، لطف و نظر خدا شامل حال ما هم خواهد شد.

ما در دعا، قرآن را واسطه قرار می‌دهیم، ابتدا ده بار خدا را به خودش قسم می‌دهیم: «بِکَ یا اللَّهُ»^۳ سپس او را به عزیزترین و محبوب‌ترین خلقش، چهارده معصوم ﷺ قسم می‌دهیم. در روایت آمده است: «اگر کسی خدا را به حق پیامبر ﷺ و اهل بیت ﷺ قسم دهد، قطعاً دعایش مستجاب می‌شود». آن‌هایی که اهل جهنم هستند، پیامبر ﷺ و اهل بیت ﷺ را فراموش کرده‌اند؛ زیرا نام اهل بیت ﷺ رمزی است که آتش‌ها را خاموش می‌کند و هر کسی به این نام‌ها متوسل شود، دعایش

۱. ابراهیم بن علی عاملی کفعمی؛ المصباح للكفعمی؛ ص ۶۴۷.

۲. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی؛ ج ۲، ص ۵۱۹.

۳. شیخ عباس قمی؛ مفاتیح الجنان؛ ج ۱، ص ۲۲۵.

مستجاب می‌گردد.

رمز اجابت دعا، توسل و واسطه قرار دادن پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام است؛ هر کس این رمز یادش باشد و خدا را به این خانواده قسم بدهد، قطعاً دعای او مستجاب خواهد شد.

دعای جوشن کبیر، دعایی که سراسر نام خداست؛ دعایی که هزار بار خدا را قسم می‌دهیم: «اللَّهُمَّ أَذْنْتُ لِي فِي دُعَائِكَ وَمَسْأَلَتِكَ»،^۱ «سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ»^۲ که ما را از آتش جهنم نجات دهد. بعید است گروهی در این ایام قرآن را واسطه قرار دهند، معصومین عَلَيْهِمُ السَّلَام را واسطه قرار دهند و هزار بار نام خدا و اسماء و صفات او بخوانند، اما خداوند اجابت نکند. مسلماً دعا مستجاب می‌شود و لطف و نظر خدا شامل حال ما خواهد شد.

صلوات، سبب شفاعت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بعضی از اعمال، سبب محرومیت انسان از شفاعت اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام می‌شود و بعضی از کارها هم انسان را مشمول شفاعت اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام می‌کند. یکی از چیزهایی که سبب می‌شود، انسان مشمول شفاعت اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام شود، ذکر صلوات است؛ چون صلوات، دعا برای پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام است و این دعا هم مستجاب است. وقتی ما می‌گوییم: خدایا! درود و لطف و رحمت را بر پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیتش نازل کن؛ قطعاً این دعا مستجاب است و پاسخ پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را هم به دنبال خواهد داشت. از همین روست که حضرت فرمود: «يَا عَلِيُّ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ أَوْ كُلَّ لَيْلَةٍ وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي وَلَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِبَائِرِ»^۳ «ای علی! کسی که هر روز یا هر شب، بر من صلوات بفرستد، شفاعتش بر من واجب می‌شود؛ حتی اگر اهل گناه کبیره باشد» از این فرصت خوب استفاده کنیم و با این عمل خودمان را نجات دهیم.

بشنو این نکته که خود را ز غم آزاده کنی خون خوری، گر طلبِ روزیِ ننهاده کنی

۱. شیخ طوسی؛ تهذیب الاحکام؛ ج ۳، ص ۱۰۸.

۲. ابراهیم بن علی عاملی کفعمی؛ البلد الامین؛ ص ۴۰۲.

۳. محمد بن محمد شعیری؛ جامع الأخبار؛ ص ۵۹.

آخر الأمر گل کوزه‌گران خواهی شد
گر از آن آدمیانی که بهشتت هوس است
خاطرت کی رقم فیض پذیرد هیبت
تکیه بر جای بزرگان نتوان زد به گزاف
اجرها باشدت ای خسرو شیرین دهنان
کار خود گر به خدا باز گذاری حافظ
حالیبا فکر سیو کن که پر از باده کنی
عیش با آدمی چند پری زاده کنی
مگر از نقش پراکنده ورق ساده کنی
مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی
گر نگاهی سوی فرهاد دل افتاده کنی
ای بسا عیش که با بخت خدا داده کنی^۱

شب بیست و سوم، شب قدر

بنابر برخی از روایات، احتمال اینکه شب بیست و سوم، شب قدر باشد؛ بسیار زیاد است. بهترین ماه سال، ماه رمضان است و بهترین شب ماه رمضان هم شب قدر است: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ»^۲: «شب قدر از هزار ماه ارجمندتر است».

تمام تقدیرات یک سال در شب قدر مقدر می‌شود و تمام ملائکه به همراه ملکه روح که اعظم ملائکه است (حتی از جبرئیل هم مقرب‌تر است)، به محضر امام زمان عجل الله فرجه مشرف می‌شوند. پس در این شب با عظمت از خدا بخواهیم که بهترین مصلحت‌ها و تقدیرها را شامل حال ما کند.

عظمت این شب تا آنجاست که یک سوره خاص به خاطر آن نازل شده است؛ سوره‌ای که در هر آیه‌اش، کلمه قدر آمده است. خداوند در این سوره به پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید: تو چه می‌دانی شب قدر چه شبی است؛ شبی که از هزار ماه، معادل هشتاد سال عمر، با فضیلت‌تر است.

در روایت آمده است که حضرت زهرا علیها السلام شب‌های نوزدهم و بیست و یکم رمضان، بچه‌ها را بیدار نگه نمی‌داشتند، ولی در شب بیست و سوم به خاطر اهمیت این شب، حتماً آنها را تا صبح بیدار نگه می‌داشتند. در روایت دیگری آمده است که عربی بیابانی به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد: من در هر سال فقط یک شب می‌توانم به مدینه و به خدمت شما بیایم، کدام شب بیایم؟ حضرت فرمود: «شب بیست و سوم رمضان بیا».

۱. شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی؛ دیوان حافظ؛ به کوشش خطیب رهبر؛ ص ۶۵۵.

۲. قدر: ۳.

در عظمت این شب در روایت دیگری آمده است که امام صادق علیه السلام به اندازه‌ای بیمار بود که نمی‌توانست از جایش برخیزد، اما در شب بیست و سوم فرمود: «مرا بلند کنید و به مسجد ببرید».^۱

در این شب‌های با عظمت برای یکدیگر دعا کنیم؛ زیرا در روایت آمده است «اگر کسی برای دیگری دعا کند، خداوند هزار برابرش را برای خودش مستجاب می‌کند».^۲

صدقه دادن

یکی دیگر از اعمال بسیار مهم شب قدر، صدقه دادن است که سبب اجابت دعا هم می‌شود. یکی از اعمالی که رحمت خداوند را جلب می‌کند، سخاوت است. در روایتی آمده است: سخاوت، درختی بهشتی است؛ هر کس به شاخه این درخت چنگ بزند، او را به طرف بهشت می‌کشد. در روایت دیگری یکی از صفات مؤمن را سخاوت معرفی کرده‌اند. در این شب‌ها با توسل به اهل بیت علیهم السلام باید از حيله و مکرهای شیطان به خداوند متعال پناه ببریم و از او غافل نباشیم؛ شیطانی که توانست هشتاد سال عبادت یک عابد را با مکر و خدعه‌اش نابود کند، او را فریب داد و به عمل قبیح زنا مبتلا کرد.

خداپرست باشیم، نه مردم‌پرست

همه انسان‌ها محتاج خداوند هستند؛ حتی اهل بیت علیهم السلام یعنی قدرتشان از خداست و مستقل از خدا نیستند. توسل ما به ائمه علیهم السلام به این معناست که می‌خواهیم از این طریق به خدا برسیم. معصومین علیهم السلام «داعی الله» هستند و ما را به سوی خدا دعوت می‌کنند، به عبارتی واسطه فیض بین ما و خداوند هستند؛ از همین روست که وقتی بعضی از افراد نزد یکی از حضرات معصومین علیهم السلام به گناهانشان اقرار می‌کردند، ائمه علیهم السلام ناراحت می‌شدند.

گدایی و درخواست نزد اهل دنیا کار پسندیده‌ای نیست؛ زیرا سبب رفتن آبروی

۱. شیخ طوسی؛ *الأمالی*؛ ص ۶۶۶.

۲. شیخ صدوق؛ *کتاب من لا یحضره الفقیه*؛ ج ۲، ص ۲۱۲.

انسان می‌شود؛ اظهار نیاز نزد ائمه علیهم‌السلام و خداوند متعال انسان را آبرومند می‌کند. در روایت آمده است شخصی در زمان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله مشکل اقتصادی داشت. همسرش اصرار کرد که این مشکلمان را با پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در میان بگذارد. در جلسه‌ای نزد پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله آمد و خواست مشککش را مطرح کند، اما قبل از آن حضرت فرمود: «مَنْ سَأَلَنَا أُعْطِينَاهُ وَمَنْ اسْتَعْنَىٰ أَعْنَاهُ اللَّهُ»: «هر کسی از ما درخواست کند، به او می‌دهیم؛ ولی اگر از خدا بخواهد، خداوند بی‌نیازش می‌کند». او درخواستش را مطرح نکرد و وقتی به خانه برگشت، همسرش پرسید: به پیامبر گفתי؟ جریان را تعریف کرد. همسرش گفت: فردا باز هم برو و به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله بگو؛ دستمان خیلی تنگ است. مرد روز بعد مجدداً خدمت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله رفت و حضرت دوباره همان جمله را قبل از اینکه صحابی درخواستش را مطرح کند، فرمود. روز سوم هم رفت و باز همین جریان تکرار شد. این شخص فهمید که واقعاً مقصود پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله اوست. لذا گفت: من دیگر از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله چیزی نخواهم خواست. رفت و تیشه‌ای از یک نفر قرض گرفت، هیزم جمع می‌کرد و می‌فروخت. از آنجا که به خدا توکل کرده بود، کم‌کم کارش گرفت و خودش تیشه و غلام و مرکب برای هیزم‌کشی خرید و وضع مالی‌اش خوب شد.^۱

اگر ما بتوانیم با توکل، نیازهایمان را از خدا بگیریم، عزت و بزرگیمان هم در دنیا و هم در آخرت حفظ می‌شود؛ در حالی که اگر از خلق خدا خواستیم، به همان‌ها هم در دنیا نیازمند می‌شویم. امیرالمؤمنین علیه‌السلام می‌فرماید: «کسی که به خاطر دنیا به سوی مردم دست دراز کند، دو سوم دینش از بین می‌رود».^۲ اکثر مردم دنیا نسبت به ثروتمندان و اغنیا به سبب ثروتشان تواضع و احترام می‌کنند. کسی که به خاطر دنیا و نفس خود به غیر خدا تعظیم می‌کند، در حقیقت بت‌پرست است. پس حتی در به دست آوردن یک رأی هم، نباید به مردم التماس کنیم. وقتی مردم بعد از کنار زدن عثمان، خدمت امیرالمؤمنین علیه‌السلام رفتند و با التماس خواستند تا امام علی علیه‌السلام را به مسند خلافت بنشانند، حضرت قسم خورد که این ریاست و مسند در نزدش، بی‌ارزش‌تر

۱. محمد بن یعقوب کلینی؛ *الکافی*؛ ج ۲، ص ۱۳۹.

۲. شریف الرضی؛ *نهج‌البلاغه*؛ تصحیح صبحی صالح؛ حکمت ۲۲۸، ص ۵۰۸.

از کفش وصله‌دارش است.^۱

بزرگانی مانند امام خمینی علیه السلام نزد مردم جایگاه خاص و ویژه‌ای داشتند و دارند. امام خمینی علیه السلام می‌فرمود: اینکه مردم شعار درود بر خمینی می‌دهند، اگر مرگ بر خمینی هم بگویند، برای من فرق نمی‌کند؛ یعنی به دنبال جلب نظر مردم نیست. مردم هیچ خیری برای ما ندارند، اما ما خودمان را به سختی و زحمت می‌اندازیم تا مردم از ما راضی باشند؛ در حالی که برای جلب رضایت خداوندی که هر چه داریم از لطف و عنایت اوست، تلاش نمی‌کنیم.

بر درِ اربابِ بی مروتِ دنیا چند نشینی که خواجه کی به در آید^۲

یک ویژگی بزرگ امام خمینی علیه السلام توحید خالصش بود. وقتی امام خمینی علیه السلام با هواپیما از پاریس به ایران می‌آمد، خبرنگار خارجی از احساس آن لحظه امام پرسید. امام فرمود: احساسی ندارم. دل من، احساس من، همیشه پیش خداست؛ پیش خلق نیست که با تجمعتشان من را شگفت‌زده یا شاد کنند. در واقع قلب امام به خدا وصل بود. اگر به غیر خدا دل ببندیم، دچار شرک خفی شده‌ایم. به جای مردم‌پرستی، باید خداپرست باشیم. امام دلش را به خدا داده و بنده خدا شده بود؛ مردم همه از جان و دل دوستش داشتند تا آنجا که میلیون‌ها نفر در تشییع پیکرش شرکت کردند. باید با خدا صلح کنیم، نه با مردم؛ چون مردم هیچ وقت صلح نمی‌کنند؛ یعنی هیچ کسی نمی‌تواند برای همیشه مردم را از خودش راضی نگه دارد.

در روایت آمده است که همه بزرگان مشرکان نزد ابوطالب، عموی پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و گفتند: به محمد بگو هر چه می‌خواهد به او می‌دهیم؛ بهترین و زیباترین دختران عرب را در اختیارش قرار می‌دهیم؛ طلا و ثروت در اختیارش می‌گذاریم؛ فقط به بت‌های ما کاری نداشته باشد. وقتی ابوطالب جریان را خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد، حضرت فرمود: «ای عمو! اگر خورشید را در دست راست و ماه را در دست چپ

۱. همان؛ خطبه ۳۳، ص ۷۷.

۲. شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی؛ دیوان حافظ؛ به کوشش خطیب رهبر؛ غزل شماره ۲۳۲، ص ۳۱۴.

من بگذارند تا من از هدفم و خدایم دست بردارم، این کار را نخواهم کرد». این در حالی است که حضرت در مقابل زحمت‌هایش، چیزی از مردم نخواست و اگر هم طبق آیه قرآن فرمود: «مزد زحماتم را با محبت به اهل بیتم بدهید»، به خاطر خود مردم بود؛ چون تنها صراط مستقیم اهل بیت علیهم‌السلام هستند.

مرحوم علامه قاضی برای بچه‌هایشان دو تا وصیت خصوصی داشتند: «اول اینکه هیچ وقت در خانه مردم نروید؛ حتی اگر مرجع تقلید باشند.» اگر به در خانه اهل بیت علیهم‌السلام می‌رویم، از این روست که آنها تجلی خدا و نماینده او روی زمین هستند. خداوند، آنها را واسطه فیض بین ما و خودش قرار داده است؛ چون اهل بیت علیهم‌السلام در پیشگاه خداوند متعال آبرومند هستند. اگر آنها را پیش خداوند واسطه قرار دهیم، خداوند هم ما را مورد عنایت قرار می‌دهد. امیرالمؤمنین علیه‌السلام، باب الله است می‌تواند دست ما را بگیرد و ما را به خداوند متعال برساند.^۱

یکی از شیعیان در عراق یک همسایه داشت که از فرماندهان حکومتی آن زمان و سنی متعصبی بود. این فرد سنی همسایه شیعه‌اش را اذیت می‌کرد. یک روز مرد شیعه به همسایه‌اش گفت: به نجف می‌روم و از تو به امیرالمؤمنین علیه‌السلام شکایت می‌کنم. مرد همسایه گفت: برو و هر کاری می‌خواهی بکن. شیعه به نجف آمد و به حضرت عرض کرد: آقا جان! من از حرم شما بیرون نمی‌روم، مگر اینکه شما انتقام من را از این مرد بگیرید. کمی گریه و زاری کرد، خسته شد و خوابش برد. امیرالمؤمنین علیه‌السلام را در خواب دید و هم همان درخواستش را کرد. حضرت فرمود: این مرد را به خاطر من ببخش. عرض کرد: آقا جان! چرا ببخشم؟ حضرت فرمود: به خاطر اینکه این شخص روزی با سربازانش از صحرای نجف عبور می‌کرد، چشمش به گنبد و بارگاه من افتاد، به احترام از مرکبش پیاده شد و تا زمانی که گنبد و بارگاه من را می‌دید، به مرکبش سوار نشد.

دوستان را کجا کنی محروم تو که با دشمنان نظر داری^۲

۱. حسن بن محمد دیلمی؛ *ارشاد القلوب*؛ ترجمه علی سلگی نهاوندی؛ ج ۱، ص ۴۶۹.

۲. مُصلِح بن عبدالله سعدی؛ *گلستان سعدی*؛ مقدمه.

مرد شیعه گفت: چشم، من به احترام شما از ایشان می‌گذرم. وقتی که به خانه‌اش برگشت، مرد سنی گفت: چه شد؟ چرا انتقام تو را از من نگرفت؟ وقتی مرد شیعه جریان را برایش تعریف کرد، فرمانده سنی منقلب شد و به ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام شهادت داد و شیعه شد.

در روایت داریم هنگام خارج شدن روح از بدن، همه شیعیان منتظر امیرالمؤمنین علیه السلام هستند و همه امیدشان به ولایت علی علیه السلام است.^۱ ما هیچ آبرویی در پیشگاه خداوند متعال نداریم؛ تنها امیدمان آبروی اهل بیت علیهم السلام است که خداوند به احترام آنها، از گناهان ما هم بگذرد.

---

۱. محمد باقر مجلسی؛ بحارالانوار؛ ج ۶، ص ۱۹۱.